

לימוד והנצחה לעילוי נשמות שלמה וישי קרויזר ז"ל
אחים יקרים ואהובים אשר עלו יחדיו בסערה לגנזי מרומים
מתוך אתר שי לש"י : shayleshay.co.il

פרשת נח — לשון נקייה

כאשר מתארת התורה את הבהמות שהכניס נח איתו לתיבה מפני המבול, נאמר: "מן הבהמה הטהורה, ומן הבהמה אשר איננה טהרה" (ז ח).

מובא במסכת פסחים (ג.) שמפסוק זה הסיק רבי יהושע בן לוי שלעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו, שהרי התורה יכלה לחסוך שמונה אותיות ולכתוב "מן הבהמה הטמאה"! מאריכות הלשון של התורה שכתבה: "הבהמה אשר איננה טהרה" לומדים כמה חשוב לשמור על סגנון דיבור נקי וטהור.

במסכת פסחים שם (ג.) הובאו גם דברי רב אחא בר יעקב, שדייק מלשונו של ספר שמואל שכדי לשמור על לשון נקייה נכתבו שש עשרה אותיות נוספות. מסופר בשמואל (א כ כו) שדוד לא הגיע לסעודת ראש חודש בארמונו של שאול המלך. הכתוב מתאר את תגובת שאול להיעדרותו של דוד בלשון זו: "ולא דבר שאול מאומה ביום ההוא, כי אמר מקרה הוא, בלתי טהור הוא, כי לא טהור". שאול חשב שדוד נעדר מהסעודה כי הוא טמא, ושאול היה אוכל בטהרה. אך במקום לכתוב בקיצור שדוד "טמא", בשלוש אותיות, נקט הכתוב בביטוי בן תשע עשרה אותיות – "בלתי טהור הוא, כי לא טהור" – כדי לדבר בלשון נקייה.

שאל המגיד מדובנא (כמובא בספר "מאוצרנו הישן"): הרי בפרשיות העוסקות במאכלות אסורות כתובה המילה "טמא" פעמים רבות! לדוגמא, בפרשת שמיני נאמר: "אך את זה לא תאכלו... את הגמל... טמא הוא לקם" (ויקרא יא ד).

תירץ המגיד: בתיאור הבהמות הטמאות שהכניס נח לתיבה, לא היה שום צורך לקרוא להם "טמאות", ולכן יש עדיפות לדבר בלשון נקייה, ולקרוא להם "הבהמה אשר איננה טהרה"; אבל כאשר צריך להזהיר יהודי שלא יאכל בהמות לא כשרות, כאן צריך להגיד לו בלשון ברורה וחד משמעית: "אל תאכל! הבהמה הזאת טמאה!"

ומדוע כה חשוב לדבר בלשון נקייה? מלמדים רבותינו שהדיבור של אדם – כמו שאר המעשים שלו – משקף את אישיותו. שני סיפורים מובאים בגמרא במסכת פסחים (ג.): להמחיש כיצד הפנימיות של האדם ניכרת מתוך לשונו:

א. בכל שבת היו מחלקים בבית המקדש את לחם הפנים לכוהנים שעבדו במקדש. מכיוון שהיו כוהנים מרובים, קיבל כל כוהן כמות קטנה ביותר מלחם הפנים. מספרת הגמרא על שלושה כוהנים שהיו בבית המקדש בשבת, וכל אחד מהם תיאר את הכמות הקטנה שקיבל מלחם הפנים: כוהן אחד אמר שהוא קיבל

מלחם הפנים כמו גודל של גרעין פול, כוהן שני אמר שהוא קיבל מהלחם כמו גודל של זית, וכוהן שלישי תיאר את כמות לחם הפנים שהוא קיבל "כמו גודל של זנב לטאה".
כשהכוהנים שמעו את הכוהן מדמה את לחם הפנים הקדוש לזנב של לטאה, אמרו שיש לבדוק את הייחוס שלו; בדקו, ואכן מצאו פסול בייחוס שלו.

ב. מוסיפה הגמרא לספר על שני תלמידים שלמדו לפני הלל, ששאלו שאלה זהה אבל במילים אחרות: אחד מהם שאל: "מפני מה בוצרים בטהרה ומוסקים בטומאה?"
והשני לא הזכיר טומאה, ובמקום זה הוא שאל: "מפני מה בוצרים בטהרה ואין מוסקים בטהרה?"
אמר הלל: מובטח אני באותו תלמיד ששמר על נקיות לשונו שיהיה מורה הוראה בישראל!
ואכן לא היו ימים מועטים עד שהורה הוראה בישראל, ובסופו של דבר אף שימש כנשיא הסנהדרין: רבן יוחנן בן זכאי!